

БЕСЕДА МИЛОРАДА С. КУРАИЦЕ У АРХИВУ ВОЈВОДИНЕ, НОВИ САД

16. март 2019. године у 18 часова

Ваше преосвештенство, часни оци, моји Плавањци, драги пријатељи,

Помаже Бог! Добар дан!

Добро дошли!

Хвала Вам што сте нашли времена и дошли на ову скромну, али за мене, вјерујем и за вас, велику свечаност.

Доситеј је за многе, па и за мене, велики изазов.

Сигуран сам да према њему имамо сви подједнако осјећај дивљења: због његовог знања и образовања, због родољубља и несебичног пријатељства према људима, због његове несагледиве духовне и умјетничке енергије и просвјетитељске мисије.

Благост је његова филозофија, педагогија и етика – пут учења.

Поред Карађорђа, Доситеј је био први духовни градитељ и културни организатор земље Србије.

Доситеј Обрадовић је феномен, никад до краја истражен.

Иако свјестан да је ријетко ко достојан Доситејеве величине, ипак сам сакупио храбрости да покушам обновити и сачувати сјећање на нашег великана, који свој просвјетитељски и књижевни рад започе 15. априла 1761. године баш у нашој, српској Далмацији. Далмација је колијевка Доситејевог књижевног рада. А колико сам то што је било планирано успјешно урадио, показаће вријеме и долазеће генерације. Један од српских великана, Свети Сава, рече: „Гдје ја стадох – ти продужи”. Сигуран сам да ће будуће генерације доћи до нових чињеница које ће у цијелости освијетлити бесмртно дјело Доситеја Обрадовића. Искрено ће ме радовати Домановићева: „Нека васпитаници буду бољи од васпитача”, или Милована Витезовића: „Ако не испаљујемо салве у славу памети, да их бар не испаљујемо у памет”.

Управо прије 250 година златном ногом, великан и бесмртник Доситеј, ступи на ужарено тло нашег Плавна. Или, како рече потурица Усеин Мехмед Копчић „[...] и плавањског бостан врта”. О том свом историјском доласку на Тронеђу Босне, Лике и Далмације најумнији Србин 18. вијека записа:

„Кад сам се вратио из Азије мале и Греције, дођем у Далмацију за учити где децу. Изаберем неко планинско, около предивни и широки долина, сасвим пристојно место зовемо Плавно. Ту се остановим и скупим доста дечице. В шкоље мојеј суштеј при цркви свјатога великомученика Георгија победоносца, менти во јеромонасјех Доситеј Хоповски”. На данашњи дан је датирана и његова „Друга буквица”, познатија као „Ижица”, управо при цркви Светог великомученика Георгија или, како смо је ми, у нашем родном Плавну звали – код Светог Ђурђа.

Доситеју Обрадовићу пуно дугује српска култура у цјелини, али му се српски народ у Далмацији приклања са посебном захвалношћу. Управо из тог разлога, са покушајем да

се његов лик и дјело трајно не изгубе у спомену овдашњег, далматинског српског народа, јесте организовано ово дружење и изложба у спомен Доситејевом путу кроз Далмацију и посебно кроз моје родно Плавно.

Зато, и Вама, добри људи, који сте данас овдје, упућујем захвалност ријечима којима се Свети апостол Павле обратио Римљанима: „[...] слава и част и мир свакоме који чини добро”.

Цијењена публико, имам обавезу и желим захвалити свима који су помогли да ова изложба као дио пројекта „Плавно – Доситеј – Братска кућа”, угледа свијетло дана. Но, посебну жртву је поднијела, помажући овај пројекат, али и моје ево шездесетогодишње ћерање са књигама, моја рођена сестра Анђа Кураица. За сваки мој корак у овом часном и захтјевном послу – она је била моја подршка, и морална, а и материјална.

На крају, бесједу завршавам мудрим Доситејевим ријечима: „Не кај се добро чинећи”. С радошћу очекујем да сљедеће године, како је планирано, на Спасовдан опет будемо заједно у Плавну на отварању уређене „Братске куће” и постављању трајне поставке ове изложбе.

Свима од срца, велико хвала!

Живјели!

Живио с нама и Доситеј Обрадовић!

Востани Србије!

Нови Сад (Архив Војводине), 16. март, љета Господњег 2019.

Мр Милорад С. Кураица